

2. Kafli

Efnahagsreikningurinn

Efnahagsreikningurinn gefur yfirlit yfir fjárhagsstöðu fyrirtækis við lok uppgjörstímabils. Efnahagsreikningurinn skal saminn á kerfisbundinn hátt þannig að hann gefi glögga mynd af fjármunum (eignum), fjármagni (skuldum) fyrirtækisins á uppgjörstími (í lok reikningsárs) og sé í samræmi við góða reikningsskilavenju. Reikninginn má setja upp skv. hefðbundnu T-formi eða skýrsluformi. Sé T-formið notað eru í vinstri hlið fjármunir (eignir) sem sýna í hverju við höfum fjárfest og í hægri hlið er fjármagn (skuldir) sem sýnir hvernig fjárfestingar voru fjármagnaðar.

Efnahagsreikningurinn á að auðvelda lesendum að gera sér grein fyrir fjárhagsstöðunni og veita mikilvægar upplýsingar um t.d. greiðsluhæfi, gjaldhæfi, arðsemi og fjármögnun. Það er því mjög mikilvægt að flokkun einstakra reikninga sé skipuleg og samkvæmt samræmdum reglum.

Í lögum nr. 3/2006, III kafla gr. 14–19 er fjallað um framsetningu efnahagsreiknings. Krafist er ákveðinnar lágmarks sundurliðunar eða flokkunar á fjármunum og fjármagni. Flokkun á fjármunum (eignum) er gerð á grundvelli þess hversu lengi má vænta að þeir verði innan fyrirtækisins og flokkun á fjármagni (skuldum) er gerð á grundvelli þess hvenær má vænta að þeir komi til greiðslu. Viðmiðun er gjarnan eitt ár frá uppgjörstími.

Fjármunir (eignir) eru verðmæti sem fyrirtæki ræður yfir og hafa orðið til á grundvelli viðskipta eða atburða sem átt hafa sér stað. Fjármunir eru sundurliðaðir skv. eftirfarandi í tvo megin flokka. Nánari sundurliðun innan hvors flokks er síðan skv. reglugerð 696/1996 (sjá næstu síður):

Fastafjármunir: Fjármunir til varanlegrar eignar eða notkunar. Þeir fjármunir sem dvelja í fyrirtækinu til lengri tíma (lengur en eitt ár).

Veltufjármunir: Fjármunir ekki til varanlegrar eignar eða notkunar. Þeir fjármunir sem tilheyra daglegum rekstri og dvelja í fyrirtækinu til skemmri tíma (skemur en eitt ár).

Fjármagn (skuldir) eru kvaðir á fyrirtæki til að láta af hendi eignir eða veita þjónustu í framtíðinni vegna viðskipta eða atburða sem átt hafa sér stað. Fjármagn er sundurliðað skv. eftirfarandi í tvo megin flokka. Nánari sundurliðun innan hvors flokks er síðan skv. reglugerð 696/1996 (sjá næstu síður):

Eigið fjármagn (hrein eign) fjármunir að frádregnu lánsfjármagni.

Lánsfjármagn það fjármagn sem fyrirtæki hefur að láni frá öðrum en eigendum. Nánari sundurliðun á lánsfjármagni:

Langtímafjármagn: Það fjármagn sem greiða þarf í fyrsta lagi að einu ári liðnu.

Skammtímafjármagn: Það fjármagn sem greiða þarf innan eins árs þar með talda næsta árs afborganir af langtímafjármagni.

Í reglugerð nr. 696/1996, um framsetningu og innihald ársreikninga eru nánari ákvæði um framsetningu efnahagsreikningsins. Þar segir m.a.

Efnahagsreikningur

2. gr.

Efnahagsreikningur skal saminn á kerfisbundinn hátt skv. 3. gr. sbr. 4. gr. þannig að hann gefi glögga mynd af eignum, skuldum og eigin fé félags í lok reikningsárs í samræmi við góða reikningskilavenjur.

Víkja má frá ákvæðum 1. mgr. um framsetningu efnahagsreiknings ef notkun þeirra leiðir til þess að efnahagsreikningurinn gefi villandi eða óskýra mynd af efnahag félagsins.

3. gr.

Efnahagsreikning skal setja upp með eftirfarandi hætti, sbr. þó 4. gr. og skulu eftirfarandi liðir sérgreindir nema þeir eigi ekki við eða nemi óverulegum fjárhæðum:

Hér er notað hefðbundið T – form þar sem fjármunir (eignir) eru í vinstri hlið og fjármagn (skuldir) í hægri hlið. Þetta form verður notað í þessu hefti.

EIGNIR:

Fastafjármunir.

- a. Óefnislegar eignir:
 1. Rannsóknar- og þróunarkostnaður.
 2. Sérleyfi, einkaleyfi og önnur leyfi, réttur til vörumerkja og sambærileg réttindi og eignir.
 - ✚ 3. Annar stofnkostnaður.
 4. Viðskiptavild.
 5. Réttur til nýtingar auðlinda.
 6. Fyrirframgreiðslur fyrir óefnislegar eignir.
 7. Aðrar óefnislegar eignir.
- b. Varanlegir rekstrarfjármunir:
 1. Fasteignir, lóðir og fasteignaréttindi.
 2. Skip, flugvélar og fylgihlutar.
 3. Vélar og framleiðslutæki.
 4. Innréttingar og búnaður, verkfæri og áhöld.
 5. Fyrirframgreiðslur fyrir rekstrarfjármuni og rekstrarfjármuni í smíðum.
- c. Áhættufjármunir og langtímakröfur:
 1. Eignarhlutar í tengdum félögum (móðurfélag, dótturfélag).
 2. Eignarhlutar í hlutdeildarfélögum.
 3. Eignarhlutar í öðrum félögum.
 4. Lán til tengdra félaga.
 5. Lán til hlutdeildarfélaga.
 6. Verðbréf sem vegna eðlis síns teljast ekki til veltufjármuna.
 7. Önnur lán.
 8. Lán til eigenda, hluthafa og stjórnenda.

Veltufjármunir.

a. Vörubirgðir:

1. Hráefni og hjálparefni.
2. Vörur í vinnslu.
3. Fullunnar vörur og vörur til endursölu.
4. Verk í vinnslu fyrir annan aðila.
5. Fyrirframgreiðslur fyrir vörur.

b. Skammtímakröfur:

1. Viðskiptakröfur.
2. Kröfur á tengd félög.
3. Kröfur á hlutdeildarfélög.
4. Aðrar skammtímakröfur.
5. Lán til eigenda, hluthafa og stjórnenda.
6. Fyrirframgreiddur kostnaður.
7. Áunnar óinnheimtar tekjur.

Komi kröfur þessar til greiðslu eftir lengri tíma en eitt ár skulu þær færðar meðal áhættufjármuna og langtímakrafna sundurliðaðar eins og hér greinir. Heimilt er að sýna undir þessum lið hlutafjárloforð í stað frádráttar undir liðnum hlutafé og stofnfé.

c. Verðbréf og eignahlutar:

1. Eignarhlutar í tengdum fyrirtækjum.
2. Eignarhlutar í hlutdeildarfyrirtækjum.
3. Aðrir eignarhlutar.
4. Eigin hlutir, sbr. 19. gr. laga um ársreikninga.
5. Verðbréfaeign.
6. Áunnar óinnheimtar tekjur af eignum samkvæmt þessum lið.

Eignir samkvæmt þessum lið sem hefur verið aflað í þeim tilgangi að selja þær aftur innan eins árs skulu færðar hér, en ella meðal áhættufjármuna og langtímakrafna.

d. Handbært fé:

1. Markaðsverðbréf sem skráð eru á Verðbréfaþingi Íslands og önnur auðseljanleg verðbréf sem ætluð eru til sölu eða innlausnar innan þriggja mánaða frá lokum reikningsárs.
2. Innstæður í innlánsstofnunum.
3. Sjóður.

SKULDIR OG EIGIÐ FÉ

Eigið fé.

- a. Hlutfé og stofnfé:
 1. Skráð hlutfé eða stofnfé.
 2. –Hlutfjárloforð eða ógreitt stofnfé.
 3. =Innborgað hlutfé eða stofnfé.
Heimilt er að birta sundurliðun þessa í skýringum.
- b. Yfirverðsreikningur innborgaðs hlutfjár:
Hér skal tilgreina fjárhæð innborgaðs hlutfjár umfram nafnverð þess frá og með gildistöku laga um ársreikninga. Þó er heimilt að tilgreina hér samsvarandi innborganir fyrir gildistöku laganna.
- c. Endurmatsreikningur:
 1. Skv. 2. mgr. 31. gr. laga um ársreikninga.
- d. Aðrir eiginfjárreikningar:
 1. Lögbundinn varasjóður skv. 100. gr. laga nr. 2/1995 um hlutfélög, sbr. þó liðinn um yfirverðsreikning innborgaðs hlutfjár.
 2. Varasjóður vegna hækkunar á gengi eignahluta í skráðum félögum.
 3. Varasjóður skv. ákvæðum stofnsamnings.
 4. Annað eigið fé.
- e. Óráðstafað eigið fé:
 1. Yfirfært frá fyrri árum.
 2. Hagnaður eða tap á reikningsárinu.
 3. Arðgreiðslur.
 4. Endurmat á óráðstöfuðu eigin fé.
 5. Framlög í aðra sjóði.
 6. Aðrar breytingar.
Heimilt er að birta sundurliðun þessa í skýringum.

Skuldbindingar og víkjandi lán.

1. Lífeyrisskuldbindingar.
2. Tekjuskattsskuldbindingar.
3. Víkjandi lán.
4. Aðrar skuldbindingar.

Skuldir.

Langtímaskuldir með gjalddaga eftir eitt ár eða síðar:

1. Skuldabréfalán.
2. Breytanleg skuldabréfalán og lán tengd afkomu.
3. Skuldir við lánastofnanir.
4. Skuldir við tengd félög.
5. Skuldir við hlutdeildarfélög.

Skammtímaskuldir með gjalddaga innan eins árs:

1. Samþykktir víxlar og skuldabréfalán.
2. Skuldir við lánastofnanir.
3. Innborganir inn á verk í vinnslu, ef þær eru ekki færðar til lækkunar á þeim.
4. Viðskiptaskuldir.
5. Skuldir við tengd félög.
6. Skuldir við hlutdeildarfélög.
7. Næsta árs afborgun af langtímalánum.
8. Skattar á hagnað ársins og eignir í lok reikningsárs.
9. Aðrar skammtímaskuldir, þar með taldir ógreiddir skattar og gjöld.
10. Fyrirfram innheimtar tekjur.
11. Ógreiddur arður ársins.

Ef skuldir þessar sem nema verulegum fjárhæðum gjaldfalla eftir lengri tíma en eitt ár skulu þær færðar meðal langtímaskulda eins og hér greinir.

4. gr.

Heimilt er að setja upp efnahagsreikning með eftirfarandi hætti í skýrsluformi enda gefi reikningurinn glögga mynd af rekstrarafkomu á reikningsárinu og efnahag í lok þess sbr. lög nr. 3/2006 um ársreikninga.

Sú framsetning efnahagsreiknings sem notuð verður í þessu hefti er sýnd hér á eftir og er í megin atriðum byggð á 3.gr. reglugerðar 696/1996 um framsetningu efnahagsreiknings.

Notað er T – form og hafðir tveir talnadálkar í hvorri hlið, annar fyrir sundurliðun innan hvers flokks fjármuna og fjármagns og hinn fyrir aðalupphæð úr hverjum flokki fjármuna og fjármagns. Sýndar eru millitölur úr hverjum flokki fjármuna og fjármagns.

Athugið að hér er ekki um tæmandi upptalningu að ræða og fjöldi atriði í hverjum flokki segir ekkert til um fjölda þeirra atriða sem kunna að koma fyrir í verkefnum. Ennfremur er vert að hafa í huga að dagsetning efnahagsreiknings er hluti af vandaðri framsetningu.

<u>Efnahagsreikningur</u>			<u>Dagsetning</u>		
<u>Fjármunir (Eignir):</u>			<u>Fjármagn (Skuldir):</u>		
Fastafjármunir:			Eigið fé:		
Óefnislegir	xx		Hlutfé,stofnfé	xx	
	xx		Endurmat	xx	
			Annað	xx	
			Óráðstafað	xx	xxx
Varanlegir	xx		Langtímafjármagn:		
	xx			xx	
Áhættu	xx			xx	xxx
	xx	xxx	Skammtímafjármagn:		
Veltufjármunir:				xx	
Vörur	xx			xx	
	xx			xx	
Kröfur	xx			xx	
	xx			xx	
Eignahlutar	xx			xx	
	xx			xx	
Handbært	xx			xx	
	xx	xxx			xxx
Fjármunir samtals:	xxx		Fjármagn samtals:	xxx	

Skýringardæmi**Efnahagsreikningur:**

Til glöggvunar er sýnd framsetning með og án flokkunar fjármuna og fjármagns.

Athugasemdir sem taka skal tillit til eftir því sem unnt er:

- a) **Skuldabréfaeign** er með jöfnum afborgunum er til fimm ára, einni afborgun á ári.
- b) **Skuldabréfaskuld** er veðskuld með jöfnum afborgunum til fjögurra ára, tveim afborgunum á ári.

Efnahagsreikningur **án flokkunar** fjármuna og fjármagns.

Þessi framsetning gefur ekki möguleika á því að finna með auðveldum hætti ýmsar millitölur, en fram koma heildarfjármunir og heildarfjármagn:

Efnahagsreikningur

31.12. xxxx

Fjármunir:

Vörubirgðir	121.000 kr
Skuldunautar	81.000 kr
Víxileignir	76.000 kr
Fyrirfr. gr. kostnaður	16.500 kr
Fasteign	3.260.000 kr
Einkaleyfi	57.000 kr
Skuldabréfaeign	200.000 kr
Óinnheimtar tekjur	35.000 kr
Inneign í banka	140.000 kr
Sjóður	43.500 kr
	<u>4.030.000 kr</u>

Fjármagn:

Ógr. kostnaður	24.500 kr
Óráðst. eigið fé	590.000 kr
Hlutfé	1.300.000 kr
Veðskuld	500.000 kr
Lánadrottnar	146.000 kr
Víxilskuldir	92.000 kr
Fyrirfr. innh. tekjur	31.000 kr
Varasjóður	982.000 kr
Endurmatsreikningur	345.000 kr
Ógr. arður	19.500 kr
	<u>4.030.000 kr</u>

Efnahagsreikningur **með hefðbundinni flokkun** fjármuna og fjármagns.

Þessi framsetning gefur góða möguleika á því að finna með auðveldum hætti ýmsar millitölur, og er því til muna auðveldara fyrir lesendur að átta sig á sundurliðun fjármuna og fjármagns.

Efnahagsreikningur

31.12. xxxx

Fjármunir:**Fastafjármunir:**

Einkaleyfi	57.000 kr
Fasteign	3.260.000 kr
Skuldabréf	<u>160.000 kr</u>
	3.477.000 kr

Veltufjármunir:

Vörubirgðir	121.000 kr
Skuldunautar	81.000 kr
Víxileignir	76.000 kr
Afb. skuldabréf	40.000 kr
Fyrirfr.gr.kostn	16.500 kr
Óinnh.tekjur	35.000 kr
Inneign í banka	140.000 kr
Sjóður	43.500 kr
	<u>553.000 kr</u>
	<u>4.030.000 kr</u>

Fjármagn:**Eigið fé:**

Hlutfé	1.300.000 kr
Endurmatsreikn.	345.000 kr
Varasjóður	982.000 kr
Óráðst. eigið fé	<u>590.000 kr</u>
	3.217.000 kr

Langtímafmármagn:

Veðskuld	375.000 kr
----------	------------

Skammtímafmármagn:

Lánadrottnar	146.000 kr
Víxilskuldir	92.000 kr
Afb. veðskuld	125.000 kr
Ógr. kostnaður	24.500 kr
Fyrirfr.innh.tekjur	31.000 kr
Ógr. arður	<u>19.500 kr</u>
	<u>438.000 kr</u>
	<u>4.030.000 kr</u>